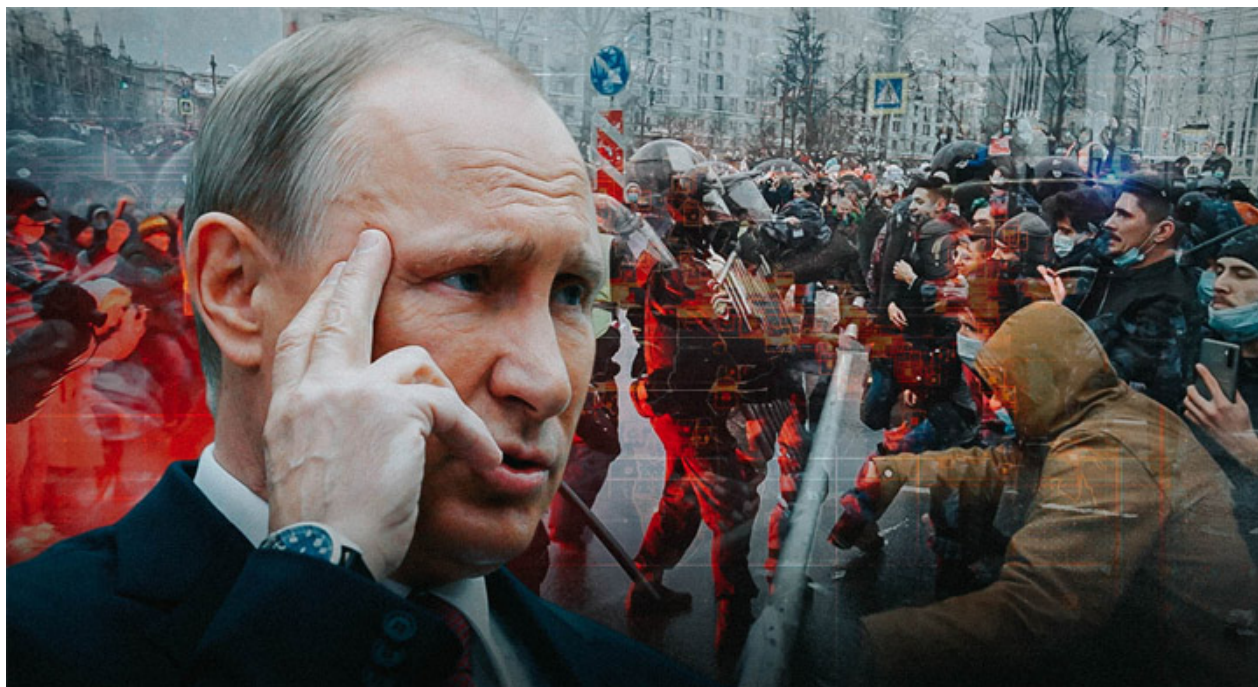

O kořenech „ruské rusofobie“: jak nás učili pohrdat sami sebou

 putin-today.ru/archives/193382

15 ноября 2023 г.

V minulém [článku](#) jsme se dotkli problému rusofobie v samotné ruské společnosti. Problém zakořeněný v hluboké minulosti naší země. Problém, kterého si mnozí nevšímají nebo se ho snaží nevnímat, protože věří, že nespokojenost s určitými aspekty ruského života a historie je zcela oprávněná, že naše zaostalost vůči Západu je nezpochybnitelným faktem, a pokud ano, sebepodceňování a seabemrškačství by neměl nikoho uvádět do rozpaků.

Kultura postavená na pohrdání historickou minulostí a přítomností? Norma. Každodenní sebeironie, přecházející v bolestivý komplex méněcennosti? Proč ne? Etničtí sousedé ohánějící se domnělou nadřazeností? Samozřejmě jsou opravdu lepší než my. Tyto druhy myšlenek přicházejí přirozeně pro tolik lidí. Pokračujme v rozhovoru o původu tohoto fenoménu.

II

V předchozím rozhovoru jsme došli k závěru, že první velká semínka pohrdání národním ruským způsobem života a kultury byla zasetá v 17. století a v témže století vyrašila první klíčky. Vskutku, 17. století je zlomem pro naši historii. Počátek této éry byl poznamenán krizí státnosti a mezinárodní vojenskou intervencí v čele s Poláky a Švédy, známější jako Čas potíží. V důsledku těchto událostí se v Rusku dostala k moci nová dynastie – Romanovci.

Tento fenomén je sám o sobě symbolem mocného posunu, který v budoucnu zásadně změní život naší vlasti. Právě představitelé této dynastie zahájili tektonické procesy, které byly předurčeny k úplné přeměně Ruska. Někteří lidé výsledky této transformace přijímají s nadšením, jiní je považují za nejfatálnější chybu ruských dějin, ale tak či onak všichni žijeme v realitě, která je důsledkem těchto proměn. A z nich pramení i problém vnitřní rusofobie.

Samozřejmě v tomto rozhovoru je třeba vzít v úvahu skutečnost, že ti, kteří mají nepřátelství nebo dokonce nenávisť ke své kultuře, měli vždy odpůrce, kteří rezolutně nepřijímali ty proměny a názory, které byly v rozporu s ruským národním duchem. Proto je na místě hovořit nejen o „ruské rusofobii“, ale také o grandiózním občanském sociálním konfliktu, který snad ještě neskončil.

Viditelný počátek tohoto konfliktu je snadno viditelný v polovině 17. století a nese obecně přijímaný název církevní schizma, které začalo v 50. letech 17. století po reformách iniciovaných patriarchou Nikonem.

Formálně se podstata reformy scvrkla do redakce liturgických knih a nahrazení dvoupřstového znaku kříže tříprstovým, aby plně vyhovoval modernímu řeckému ortodoxnímu obřadu. Většina lidí naší doby vůbec nechápe, jak mohlo dojít k nesmiřitelnému krvavému konfliktu kvůli takovým zdánlivým maličkostem. Je opravdu tak velký rozdíl říct

dvakrát nebo třikrát „Aleluja“ a zkrřížit se dvěma nebo třemi prsty? Ve skutečnosti není všechno tak jednoduché a důvody, které rozdělávaly ruskou společnost na mnoho staletí, jsou mnohem hlubší povahy.

V předchozím článku jsme již zmínili koncept „Moskva – třetí Řím“, jehož podstatou je, že Moskva je jediným centrem pravého křesťanství a pravoslaví. Země bývalé Byzantské říše, včetně Konstantinopole/Konstantinopole/Druhého Říma, stejně jako ortodoxní Balkán, byly zajaty muslimskou Osmanskou říší; Západní Rus, včetně hlavního ortodoxního centra Kyjeva, byla součástí katolického polského státu, který na svém území otevřeně bojoval proti východnímu křesťanství. Ukazuje se tedy, že jediným místem, kde mohlo starověké východní pravoslaví volně existovat a rozvíjet se, bylo moskevské království.

Tento koncept se odráží v památníku starověké ruské literatury - „Příběh bílé kutny“, který legendární formou vypráví o kápi, tedy zvláštním oděvu duchovního, ke kterému přišel od prvního křesťanského vládce Konstantina. Papež Silvestr, od něhož ke konstantinopolskému patriarchovi (pro Řím upadl do katolické hereze) a od konstantinopolského patriarchy odešel do Ruska (zpočátku do Novgorodu). Právě v jednom z vydání tohoto díla je zmínka o „Moskvě – třetím Římě“.

Jedinečnost a zvláštní roli ruské církve posiluje slavná katedrála Stoglavy z roku 1551. Jednalo se o setkání nejvyššího kléru a šlechty za účasti samotného cara Ivana Hrozného. Tento poradní orgán rozvíjel a upevňoval rozhodnutí o nejdůležitějších kulturních a ekonomických otázkách té doby. Produktem jeho činnosti byl tzv. „Stoglav“ – literární památka sestávající ze 100 kapitol-rozhodnutí katedrály. V tomto textu byl ruský církevní rituál uznán za nejsprávnější a ruským světcům byla přidělena zvláštní dominantní role.

Nakonec byl v roce 1589 zřízen Moskevský patriarchát a v roce 1593 Rada východních hierarchů v Konstantinopoli potvrdila (včetně dokumentů) zřízení instituce patriarchátu v Moskvě a uznala prvního ruského patriarchu. Jednoduše řečeno, od tohoto okamžiku se ruská církev stává zcela nezávislou a nezávislou, protože předtím na Rusi existoval pouze metropolita, který byl podřízen konstantinopolskému patriarchovi, tedy Řekovi. Jinými slovy, Moskva se skutečně stala Třetím Římem, tedy nezávislým (a největším) centrem východního křesťanství.

Neměli bychom zapomínat, že představitelé řecké církve chodili na Rus pro almužny a dary a vždy si všímali moci a bohatství Moskvy. A samozřejmě uznání jeho jedinečné role ve východním křesťanství. A samotná řecká církev se pošpinila Florentskou unií – sjednocením s katolickým Římem. Konstantinopol/Konstantinopol byl navíc pod nadvládou Turků a muslimští vládcí si záležitosti východní církve spravovali, jak se jim zlíbilo. Za dluhy například odebrali chrámy a udělali z nich mešity.

Pro pravoslaví západní Rusi to nebylo o nic lepší. Tam, na právně polských zemích, v 16. století začal aktivní boj mezi katolíky a protestanty a samozřejmě v tomto zápase dvou západních koncepcí nebylo místo pro východní křesťanství. Zde je to, co o tom píše slavný slavista a historik ruské kultury Sergej Aleksandrovič Zenkovskij ve své knize „Ruští starověrci: duchovní hnutí sedmnáctého století“: „Polští, litevští, ruští, němečtí a dokonce i angličtí kalvínští kazatelé *zaplavili celou zemi , otevíral školy, vydával náboženské brožury a knihy, přesvědčoval ty, kteří konvertovali ke kalvinismu nebo stále váhali, zda zavřít pravoslavné... kostely nebo je proměnit v kalvinistické modlitebny. V roce 1562 vyšlo první ruské vydání Kalvínova katechismu. Jak rozhodující byl úspěch kalvinismu v polsko-litevském státě, lze pozorovat z náboženských statistik Novogrudského vojvodství a středního Běloruska. Šest set padesát pravoslavných*

kostelů tam bylo uzavřeno nebo přeměněno na kalvínské kostely. Ve stejném vojvodství zůstalo ze 600 nejbohatších urozených ruských rodin pouze šestnáct věrných víře svých předků.“ Západoruskému pravoslaví se ale ani po vítězství katolické protireformace nedýchalo. Západořímský tlak nebyl menší než protestantský a jeho výsledkem byla slavná Brestská unie z roku 1596.

Moskevské království tak bylo jediným velkým nezávislým pravoslavným státem. A ruská církev byla nejvíce nezávislá ze všech východních křesťanských církví a jediná, která nepodepsala žádnou unii s Římem. Proto ruský lid nebezdůvodně považoval svůj rituál a svou náboženskou kulturu za nejčistší a nejsprávnější, nejméně podléhající destruktivnímu vlivu katolicismu a dalších vnějších sil.

Nyní si představme, jak se museli cítit pravoslavní lidé na moskevské Rusi, když jim v 50. letech 17. století náhle řekli, že jejich rituální kultura je chybná a že autorita Stoglavyské rady (která schválila dvojité osočování) nic neznamena. Nejde ani tak o symboliku jako takovou, ale o to, že zaprvé byla ruská kultura poprvé veřejně ponížena (a to vlastníma rukama a dobrovolně), zadruhé byla ponížena naprosto nespravedlivě.

proč je to nespravedlivé? Faktem je, že cílem reformy Nikon bylo sjednocení rituálních systémů moskevského pravoslaví a západního Ruska. Řeč nebyla o ničem menším než o anexi ruských zemí (to byla doba rusko-polské války a povstání Bogdana Chmelnického) a Nikon doufal, že se uvidí jako hlava obrovské pravoslavné říše. Zní to jistě lákavě. Ale toto sjednocení muselo proběhnout v novořeckém obrazu a podobě. Ale, jak jsme viděli výše, řecká církev z poloviny 17. století nemohla mít náležitou autoritu ve věcech rituální čistoty. A skutečně ruští písaři celkem rychle a přesvědčivě dokázali, že dvojprst a mnoho dalších detailů ruská církev pečlivě uchovávala již od dob staré Byzance. A byla to právě řecká církev, která během svých

nekonečných vztahů s katolíky a osmanskými Turky ztratila a pokřivila prvky pravého „starověkého“ pravoslaví. Jinými slovy, Řekové nás obvinili z toho, čeho byli sami hříšníky.

Impulzivní a ambiciózní Nikon si brzy uvědomil omyl a nevyzrálou reformu. Ale v době, kdy si to uvědomil, byl již zbaven moci.

Reformu nyní vedl sám car Alexej Michajlovič. Poté, co během války navštívil západní země, byl zcela prodchnut duchem západní kultury, včetně myšlenky sekularizace. Po návratu do Moskvy proto zaprvé otevřel příležitosti pro širokou westernizaci ruské vysoké společnosti a zadruhé se rozhodl pokračovat v reformě, která byla svým významem a obsahem pozápadněna, a také pomohla překonat ty nejskvělejší a odporní církevní představitele a jejich pokusy o nejvyšší moc ve státě.

Pro tyto účely svolal car v letech 1666–1667 do Moskvy Radu východních patriarchů. Jinými slovy, vyzývá cizince (!), aby soudili ruskou církev. Nejsmutnější na této situaci je, že většina přivolaných Řeků byli vyloženě dobrodruzi a darebáci. Těmto „patriarchům“ byly připisovány sodomie, hazardní hry, zpronevěry a mnoho dalšího. Navíc ani Konstantinopol neuznala legálnost jejich cesty do Moskvy. Zde je to, co o tom S. A. Zenkovsky píše v knize „Ruští starověrci“: *„Dva další patriarchy, kteří přišli do Moskvy, tam také nepřivedly obavy o ruskou církev, ale prostě touha dostat od Ruska přiměřený úplatek. Ruská vláda za odsouzení vlastního bratra v hodnosti. V tomto ohledu se nemýlili a za své služby panovníkovi každý z nich osobně obdržel z ruské pokladny kožešiny, zlato a dary v hodnotě 200 000 rublů podle kurzu z roku 1900. Když měli nějaké pochybnosti nebo výčitky, byli snadno eliminováni vhodným finančním tlakem. Kanonické právo těchto dvou východních patriarchů účastnit se ruské rady bylo krajně pochybné. Patriarcha Parthenius a rada, kterou svolal, pobouření svou cestou na Nikonův proces dosáhli od turecké vlády odstranění těchto dvou nekolegiálních vládců pod záminkou, že opustili stádo a církev*

bez povolení úřadů. Obecně platí, že oba patriarchové byli neustále v dluzích a finančních peripetích a patriarcha Paisius se po návratu z Ruska na Východ dostal do vězení na základě obvinění ze zpronevěry na tehdejší dobu kolosální částky 70 000 zlatých... Metropolita Paisius Ligarid zase , byl svým vlastním vládcem jeruzalémským patriarchou Nektariosem proklet a exkomunikován z církve a za své nekřesťanské činy a zradu pravoslaví si spíše zasloužil být na lavici obžalovaných než mezi soudci... Další řecký hierarcha, metropolita Athanasius z Ikonía byl zase vyšetřován pro padělání pověřovacích listin a po koncilu byl přímo poslán do kláštera jako vězeň. Takoví byli magnáti řecké části katedrály, kteří se dobrovolně rozhodli soudit ruského patriarchu a ruské rituály.

A tam: „Vzhledem k tak složitým kanonickým okolnostem měli král a zástupci dvora, kteří koncil vedli, zvláště ocenit pomoc a spolupráci řeckých prelátů, kteří se i přes své nejasné právní postavení považovali za oprávněné velmi hmatatelné a konkrétní vyjádření vděku panovníka a snažil se nepromeškat příležitost působit na koncilu jako páni situace. Přes své dávné přátelství s Nikonem a zásadní sympatie k jeho grekofilství neváhali východní patriarchové odsoudit i jeho samotného a po něm ruský obřad, ruský styl pravoslaví a minulost ruské církve.

Parta náboženských gaunerů tak veřejně ponížila starou a původní ruskou církevní kulturu a s ní i celý ruský lid. (Například jsou známá fakta o sodomii řeckých „světců“ přímo na oltáři jednoho z moskevských kostelů nebo hrubé porušování obřadu procesí řeckými duchovními během slavnostní a národní bohoslužby, neustálé urážky ruských knih , atd., atd.)

A to i přesto, že, jak zdůraznil Zenkovskij, „závěry koncilu se nyní nestaly důkazem ruské zaostalosti, ale smutným pomníkem řecké arogance a jejich zapomnění na vlastní starou tradici“.

Církevní reforma v 17. století byla prvním a monstrózním aktem sebeznásilnění a sebemrškačství ruské společnosti. A bohužel ne poslední. Ale o tom více v dalším článku.

Sergey Gazetny

<https://alternatio.org>